

มติชน

วันอังคารที่ 30 มกราคม พุทธศักราช 2539 ปีที่ 19 ฉบับที่ 6536 ราคา 7 บาท

เสียงสะท้อนกลับ

จากอาชีพนักประดิษฐ์ไทย

ศฤงคาร รัตนางศุ
นักประดิษฐ์อาชีพ

เนื่องในโอกาสที่ "วันนักประดิษฐ์ไทย" ได้เวียนมาบรรจบครบรอบเป็นปีที่ 2 ในวันที่ 2 กุมภาพันธ์นี้ ปีนี้ นับเป็นปีที่พิเศษสุดของพวกเราชาวไทยทุกคน เพราะเป็นปีแห่งการเฉลิมฉลองสิริราชสมบัติครบ 50 ปีแห่งการครองราชย์ สำหรับพวกเรา นักประดิษฐ์ไทยด้วยแล้วยิ่งตระหนักในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้น เพราะถ้าพระองค์ท่านไม่ทรงมาเป็นนักประดิษฐ์เสียเองจนได้รับสิทธิบัตรสิ่งประดิษฐ์ใหม่ชื่อ กังหันน้ำชัยพัฒนา เมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ บางที จนป่านนี้ประเทศไทยอาจยังไม่มีวันนักประดิษฐ์ของชาติก็ได้ แผลงนี้คือที่มาของวันนักประดิษฐ์ไทย

กระผม นักประดิษฐ์อาชีพของไทยคนหนึ่ง ขอเป็นตัวแทนเพื่อรวบรวมข้อมูลจากการที่ได้มีโอกาสใกล้ชิดกับเหล่าบรรดานักประดิษฐ์มาช้านาน มาสรุปไว้เป็น 2 ข้อใหญ่และเรียกว่า "เสียงสะท้อนกลับจากนักประดิษฐ์ไทย" ซึ่งอาจเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่ภาครัฐที่จะใช้เป็นข้อมูลในการส่งเสริมการประดิษฐ์คิดค้นของชาติต่อไป

๑ จากประสบการณ์ที่อยู่อชีพนี้มานานกว่า 20 ปี นานพอที่จะได้เรียนรู้สิ่งต่างๆ ในวงการนี้ทั้งในและนอกประเทศ และนานพอที่จะสร้างผลงานการประดิษฐ์คิดค้นโดยเฉลี่ยปีละหนึ่งผลงานรวมได้มากพอสมควร ผลงานการประดิษฐ์คิดค้นที่เคยเป็นข่าวมาแล้วทั้งในและนอกประเทศ อาทิ รองเท้าซ่อนเร้น ดอกไม้ดนตรีเรืองแสง เครื่องสอนดนตรีคอมพิวเตอร์ จักรยานอวกาศหลายรุ่น ส้วมเทวดา ฐานส้วมไร้กลิ่น เครื่องช่วยประหยัคน้ำในชักโครกหลายรุ่น แอร์สองหน้า มุ้งฉนวนหลายรุ่น และสำหรับปีนี้สิ่งประดิษฐ์ใหม่ก็คือ "ห้องนอนปรับอากาศสำเร็จรูป" ใช้ได้ทั้งในบ้านและนอกบ้าน ยังมีสิ่งประดิษฐ์ใหม่อื่นๆ ตามมาอีกในอนาคต

๒ สำหรับคนบางคนที่มีพรสวรรค์ในด้านนี้ประกออบกับความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีบวกประสบการณ์ การประดิษฐ์คิดค้นไม่ใช่เรื่องยากจนเกินไป เชื่อว่าในประเทศของเรามีผู้ที่มีความสามารถเช่นนี้อยู่มาก แต่มีหลายสิ่งหลายอย่างที่ไม่เอื้ออำนวย ทำให้ต้องหันเหความสนใจไปทางด้านอื่น

๓ อาชีพนักประดิษฐ์สำหรับประเทศของเรา ส่วนใหญ่ยังไม่ค่อยเป็นที่คุ้นเคยเพราะยังไม่ค่อยมีบทบาทต่อสังคมมากนัก เป็นอาชีพที่เจริญก้าวหน้ามากเฉพาะในกลุ่มประเทศอุตสาหกรรมใหญ่ๆ เท่านั้น ประเทศอย่างของเรายังนับว่าเพิ่งจะเริ่มเห็นความสำคัญของการประดิษฐ์คิดค้นเท่านั้น พวกเรานักประดิษฐ์เพิ่งรวมตัวกันจัดตั้งเป็นสมาคมการประดิษฐ์ไทย และช่วยกันผลักดันให้เกิดเป็นวันนักประดิษฐ์ของชาติขึ้นเป็นครั้งแรกในวันที่ 2 กุมภาพันธ์ที่เพิ่งผ่านมานี้เอง

๔ ความสำคัญของการประดิษฐ์คิดค้นอยู่ที่การเป็นผู้สร้างสรรค์ผลงานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมและสามารถนำมาพัฒนาขึ้นเป็นสินค้าใหม่ๆ นอกจากนั้นยังสามารถนำมาแก้ปัญหาเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ได้ เช่น กังหันน้ำชัยพัฒนา ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของเราทรงคิดประดิษฐ์ขึ้นเพื่อช่วยเหลือคนออกซิเจนลงในน้ำ ช่วยรักษาน้ำไม่ให้เน่าเสีย เป็นต้น แผลงนี้คือหัวใจของการประดิษฐ์คิดค้น

๕ เราทราบกันดีอยู่แล้วว่า ปัจจุบันประเทศของเรามีรายได้หลักมาจากการส่งสินค้าออกไปจำหน่ายทั่วโลก ในขณะที่ค่าแรงงานของเราสูงขึ้นทุกปี สูงกว่าประเทศเพื่อนบ้านของเรามาก จนแม้แต่คนขายทุนในประเทศของเราเองยังคิดที่จะลงทุนในประเทศเหล่านั้น

๖ แผลงนี้คือสัญญาฉบับนอกเหนือว่า การแก้ไขด้วยวิธีพัฒนาฝีมือแรงงานเพียงอย่างเดียวเริ่มไม่เพียงพอ จำเป็นต้องพัฒนาและคิดค้นสินค้าใหม่ๆ ควบคู่ไปด้วย โดยอาศัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีช่วยในการประดิษฐ์คิดค้น เพื่อให้ประเทศของเรามีสินค้าใหม่ๆ ออกไปจำหน่ายแข่งขันกับนานาประเทศในตลาดโลกได้ดียิ่งขึ้น

๗ ณ จุดนี้เองที่อาชีพนักประดิษฐ์จะมีบทบาทที่สำคัญต่อสังคมและ ณ จุดนี้อีกเช่นกัน ที่รัฐบาลสามารถใช้เป็นจุดตัดสินใจเพื่อตอบคำถามที่ว่า "ถึงเวลาหรือยัง ที่รัฐบาลควรให้การสนับสนุนการประดิษฐ์ของชาติอย่างแท้จริง"

๘ เสียงสะท้อนกลับจากอาชีพนักประดิษฐ์ไทย เพียง 2 ข้อเท่านั้นที่น่าเสนอ อาจก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งยิ่งใหญ่ในวงการการประดิษฐ์ของชาติขึ้น หรืออาจกล่าวได้ว่า "ประเทศของเรากำลังก้าวเข้าสู่ยุคทองของการประดิษฐ์คิดค้น" ถ้ารัฐบาลนำมาใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงเพื่อสนับสนุนนักประดิษฐ์ไทยอย่างแท้จริง

๙ ข้อที่ 1. ปัจจุบันมีหน่วยงานของรัฐอยู่หลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการประดิษฐ์คิดค้นของชาติ เช่น กรมทรัพย์สินทางปัญญาขึ้นตรงกับกระทรวงพาณิชย์ และสภาวิจัยแห่งชาติขึ้นตรงกับกระทรวงวิทยาศาสตร์

เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

๑๐ กรมทรัพย์สินทางปัญญากับการประดิษฐ์คิดค้นในประเทศเป็นของคู่กัน และควรเจริญก้าวหน้าไปพร้อมๆ กัน แต่ปัจจุบันงบประมาณก้อนใหญ่ที่ทางกรมได้รับมาส่วนใหญ่จะถูกใช้ไปกับการพัฒนาระบบต่างๆ ให้เป็นระบบสากล ซึ่งเป็นเรื่องที่ดี แต่ในขณะเดียวกันก็ควรแบ่งงบประมาณมาสนับสนุนการประดิษฐ์ภายในประเทศควบคู่ไปด้วย

12 ขอให้ลองนึกดูว่า ถ้ากรมทรัพย์สินทางปัญญาได้พัฒนาระบบต่างๆ เป็นระบบสากลโดยสมบูรณ์แล้ว คำถามมีอยู่ว่า "แล้วนักประดิษฐ์ไทยอย่างพวกเรา จะได้อะไรดีขึ้นบ้าง"

13 คำตอบก็คือ เหมือนเดิมๆ ครอบงำโดยยังไม่มี การสนับสนุนการประดิษฐ์ของชาติอย่างแท้จริง แต่ตรงกันข้าม ผู้ที่จะได้รับผลประโยชน์มากที่สุดกลับกลายเป็นพวกต่างชาติที่เจริญแล้ว เพราะพวกเขาจะสะดวกยิ่งขึ้นที่จะเข้ามาปกป้องผลประโยชน์อันเกิดจากกฎหมายลิขสิทธิ์และสิทธิบัตร ดังที่เห็นๆ กันอยู่ ความจริงแล้วประเทศเหล่านี้ทั้งพร้อมที่จะช่วยเหลือและสนับสนุนให้ประเทศของเราพัฒนาเข้าสู่ระบบสากลอยู่แล้ว

14 ดังนั้น เราน่าจะแบ่งงบประมาณส่วนหนึ่ง (น่าจะเป็นครึ่งหนึ่งด้วยซ้ำ) มาใช้พัฒนาและสนับสนุนการประดิษฐ์ของไทยอย่างจริงจัง เพื่อให้เจริญก้าวหน้าควบคู่และพร้อมๆ ไปกับการพัฒนาสู่ระบบสากล งบประมาณที่แบ่งมาช่วยนี้ สามารถจัดเป็นกองทุนส่งเสริมการประดิษฐ์ไทย เป็นอีกส่วนหนึ่งที่มีหน้าที่ปล่อยเงินกู้ปลอดดอกเบี้ยให้กับนักประดิษฐ์ไทย โดยมีสมาคมการประดิษฐ์ไทยร่วมในการพิจารณา ที่ผ่านๆ มาแล้วนั้น ในทางปฏิบัติ เงินช่วยเหลือต่างๆ ที่มีอยู่อาจมีไม่มากพอ เพราะความช่วยเหลือต่างๆ มักจะตกอยู่กับนักค้นคว้าและวิจัยในภาครัฐบาลด้วยกัน

15 เช่นพวกอาจารย์ตามมหาวิทยาลัยและสถาบันต่างๆ พวกนักประดิษฐ์อย่างเรา ซึ่งเป็นนักประดิษฐ์ส่วนใหญ่ของประเทศ ประกอบด้วย นักเรียน นักศึกษา และประชาชนทั่วไป ต่างต้องช่วยเหลือตัวเองตามมีตามเกิด ตรงนี้คือความเดือดร้อนของนักประดิษฐ์ไทยทุกๆ ไป ดังนั้น จึงควรให้สมาคมการประดิษฐ์ไทยซึ่งเปรียบเสมือนตัวแทนของนักประดิษฐ์ทั่วประเทศและเป็นเสมือนตัวแทนภาคเอกชนได้มีส่วนร่วมในการให้ทุนสนับสนุนชนิดปล่อยเงินกู้ปลอดดอกเบี้ยดังกล่าว

16 กรมทรัพย์สินทางปัญญา เป็นหน่วยงานของรัฐที่มีบทบาทสำคัญมากในการตัดสินใจให้สิทธิบัตรแก่การประดิษฐ์คิดค้นต่างๆ ปัจจุบันหน่วยงานเฉพาะที่เป็นผู้พิจารณาและตัดสินใจให้สิทธิบัตรควรได้รับการปรับปรุง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพให้ดียิ่งขึ้น (REENGINEERING) เพราะเป็นอุปสรรคสำคัญที่ทำให้นักประดิษฐ์ไทยย่อท้อต่ออาชีพนี้

๗ เพราะสิทธิบัตรไทยนั้น ได้ยากแสนยากและยังใช้เวลานานแสนนาน จนเรื่องอาจหายสาบสูญถ้าไม่คอยติดตาม สาเหตุสำคัญอาจเกิดจากเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอ ขาดแคลนผู้ที่เหมาะสมกับหน้าที่ ขาดประสบการณ์จนไม่กล้าตัดสินใจ หรืออาจขาดข้อมูลและความรู้ ต้องไม่ลืมว่าผู้ที่ทำหน้าที่นี้ได้ดีต้องมีพื้นฐานด้านภาษาอังกฤษดี ต้องมีความรู้ด้านกฎหมายลิขสิทธิ์และสิทธิบัตร และยังคงมีความรู้ด้านวิศวกรรมศาสตร์อีกด้วย ความรู้ทั้งหมดนี้อยู่ในตัวคนๆ เดียวกันจึงน่าจะหายาก ควรหาทางสนับสนุนงานในอาชีพนี้ควบคู่ไปด้วย

๘ และสิ่งที่ลืมไม่ได้อีกอย่างคือผู้ที่ทำหน้าที่นี้ควรมีความเป็นชาตินิยมอยู่ในจิตใจด้วย เพราะสิ่งประดิษฐ์ใดๆ ก็จะเป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติต้องช่วยเหลือหาทางช่วยขึ้นเนะให้ได้มาซึ่งสิทธิบัตรนั้นๆ และนี่คือสิ่งที่นานาประเทศถือปฏิบัติกันอยู่เรื่อยๆ ในเรื่องของความเป็นชาตินิยม โดยเฉพาะประเทศญี่ปุ่น เพราะเขาถือว่าเป็นผลประโยชน์และสิทธิภายในประเทศของเขา ซึ่งเราน่าจะเอาเป็นแบบอย่าง

สภาวิจัยแห่งชาติ เป็นหน่วยงานของรัฐอีกแห่งหนึ่งที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการประดิษฐ์คิดค้นของชาติ มีนโยบายสนับสนุนการค้นคว้าวิจัยและการประดิษฐ์คิดค้นอยู่แล้ว เพียงแต่อาจมีงบประมาณน้อยเกินไปจึงสนับสนุนการประดิษฐ์ของชาติได้ไม่เพียงพอ

๙ ข้อที่ 2 การส่งเสริมด้วยการลดหย่อนภาษี

เมื่อรัฐให้การสนับสนุนด้านการประดิษฐ์คิดค้นของชาติแล้ว สิ่งที่รัฐควรสนับสนุนคือให้ครบวงจรก็คือหาทางช่วยให้สิ่งประดิษฐ์ที่เกิดขึ้นได้รับการพัฒนาเป็นสินค้าใหม่ๆ เพื่อให้ได้ประโยชน์อย่างแท้จริงตามเป้าหมายและสิ่งที่รัฐได้ทุ่มงบประมาณเพื่อการสนับสนุนต่างๆ ก็จะกลับคืนสู่สังคมและประเทศชาติในที่สุดในรูปแบบของสินค้าที่ผลิตออกจำหน่ายทั้งในและนอกประเทศ

๑๐ จากประสบการณ์อาจกล่าวได้ว่า 90% ของสิ่งประดิษฐ์ใหม่ไม่ได้รับการพัฒนาเป็นสินค้าเพราะต้องใช้ทั้งเวลาและเงินทุนอีกจำนวนมากในกรณี แผลงนี้เกิดขึ้นกับทุกประเทศทั่วโลก แผลงนี้คือการสูญเสียทางทรัพย์สินทางปัญญาและเศรษฐกิจอีกรูปแบบหนึ่ง

๑๑ เมื่อรัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศหรือพูดง่ายๆ ว่าหาทางให้ต่างประเทศมาลงทุนในบ้านเมืองของเราที่ขึ้นนโยบายเรื่องการลดหย่อนภาษีมาเป็นสิ่งล่อใจจนประสบความสำเร็จมาแล้วอย่างดี เช่นเดียวกัน ถ้ารัฐบาลต้องการส่งเสริมการพัฒนาสินค้าใหม่ๆ จากสิ่งประดิษฐ์อย่างแท้จริง ก็สามารถใช่วิธีการเดียวกันนี้ได้ คือใช้ระบบ BOI กับการประดิษฐ์คิดค้น อาจนับเป็นประเทศแรกของโลกทีเดียว และเชื่อว่า 90% ของสิ่งประดิษฐ์ใหม่ที่เคยสูญเสียไปจะลดลงอย่างมาก

๑๒ วิธีการนี้ก็เพื่อให้สิทธิกับสิ่งประดิษฐ์ที่ได้รับสิทธิบัตรแล้ว ได้พัฒนาเป็นสินค้าใหม่ โดยมีระยะปลอดภาษี 4-5 ปี เป็นสิ่งล่อใจให้เกิดการลงทุนเพื่อพัฒนาสิ่งประดิษฐ์ใหม่ไปสู่การผลิตเป็นสินค้าออกจำหน่ายในท้องตลาดดังกล่าว

๑๓ บทสรุป หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการประดิษฐ์คิดค้นของชาติควรให้การสนับสนุนการประดิษฐ์คิดค้นของคนไทยอย่างแท้จริง โดยจัดให้มี "กองทุนส่งเสริมการประดิษฐ์ไทย" ขึ้นเพื่อปล่อยเงินกู้ปลอดดอกเบี้ยให้กับนักประดิษฐ์ไทยทั้งภาครัฐและเอกชน

๑๔ ควรส่งเสริมเยาวชนของชาติด้วยการจัดให้มีการประกวดการประดิษฐ์คิดค้นประจำปีในวันนักประดิษฐ์ไทย จากโรงเรียนต่างๆ ทั่วประเทศ ถือเป็นการจัดประกวดระดับโรงเรียน ระดับมหาวิทยาลัยและระดับประชาชนทั่วไป (เช่นเดียวกับการจัดให้มีการแข่งขันกีฬาระดับโรงเรียนทั่วประเทศ) มีทุนการศึกษาต่างๆ เป็นรางวัลและมีการแจกใบประกาศรับรองให้แก่โรงเรียนหรือสถาบันที่ชนะเลิศการประกวดอย่างมีเกียรติโดยรับจากผู้นำของประเทศ เป็นต้น เหล่านี้จะเป็นสิ่งดึงดูดความสนใจและเป็นการให้ความสำคัญของการประกวดดังกล่าว

๑๕ เมื่อประดิษฐ์คิดค้นได้รับการส่งเสริมอย่างจริงจังแล้ว การพัฒนาสิ่งประดิษฐ์ให้เป็นรูปสินค้าใหม่ๆ ก็ควรได้รับการสนับสนุนควบคู่ไปด้วย โดยใช้ระบบ BOI กับการประดิษฐ์คิดค้น พูดง่ายๆ คือลดหย่อนภาษีให้ 4-5 ปี เพื่อดึงดูดนายทุนให้มาลงทุนกับการพัฒนาสิ่งประดิษฐ์ที่ได้รับสิทธิบัตรเรียบร้อยแล้ว จนสามารถผลิตเป็นสินค้าออกจำหน่ายได้ตามเป้าหมาย จะช่วยให้นักประดิษฐ์ได้รับผลประโยชน์และสามารถคืนเงินต้นกลับให้แก่ "กองทุนส่งเสริมการประดิษฐ์ไทย" ได้อีกด้วย

๑๖ ด้านการศึกษาของเยาวชนของชาติ ก่อนจะจบชั้นมัธยมต้นควรมีโอกาสได้เรียนหลักสูตรเสริมเบื้องต้นเกี่ยวกับพื้นฐานการปกป้องสิทธิทางปัญญา เพราะเยาวชนก็มีสิทธิเป็นนักประดิษฐ์ที่ดีได้